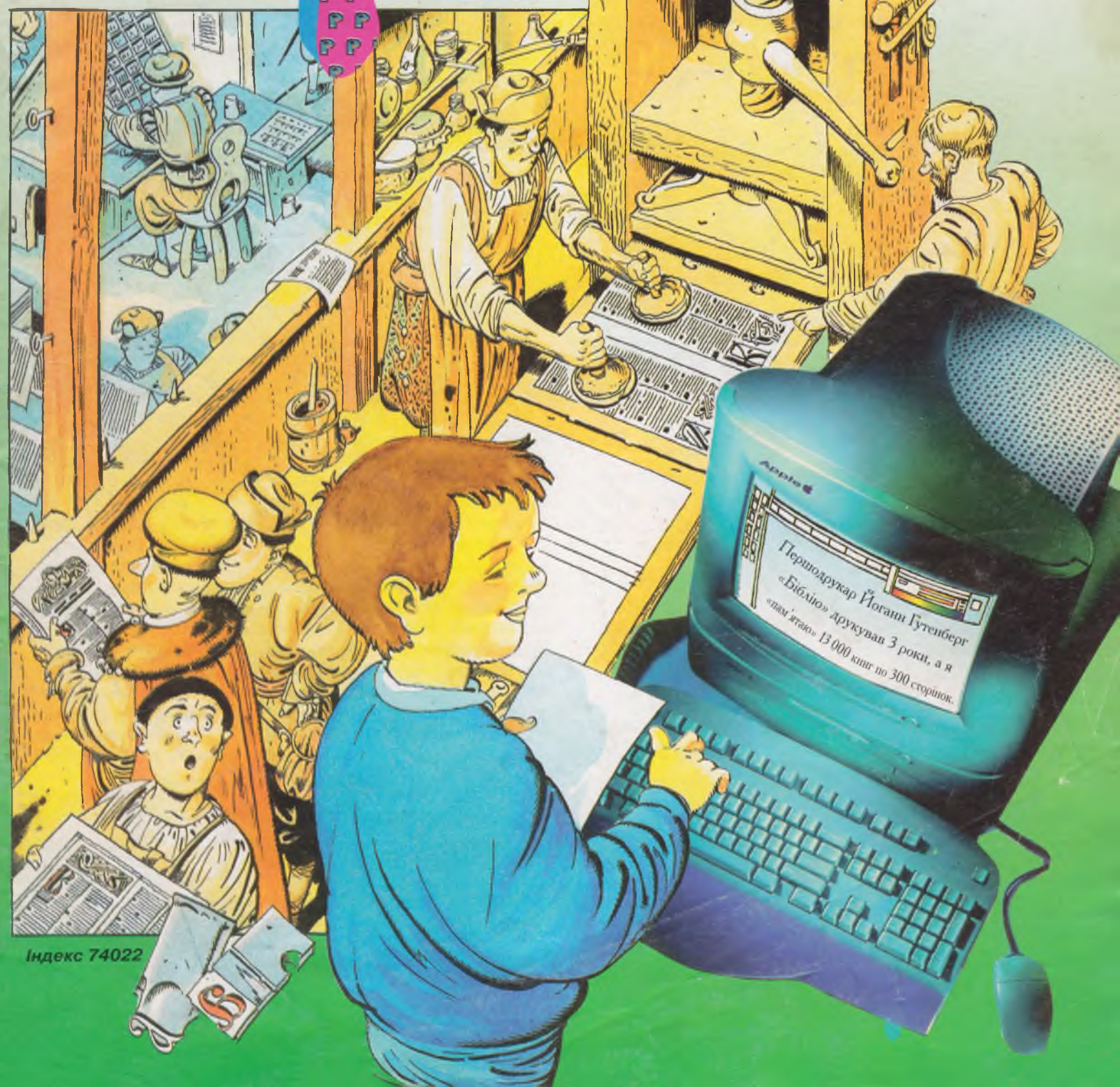

Білізна

3'2000
БЕРЕЗЕНЬ

Індекс 74022

У Давньому Єгипті писали на довгих смужках папірису. Папірус — родич нашої осоки — ріс на берегах Нілу. Його стебла розрізали на смужки, висушували і склеювали, а потім розгладжували каменем. Писали єгиптяни тоненькою очеретинкою. Чорною фарбою писали текст, а початок кожного розділу — червоною. Щоб папірусною книгою було легше користуватися, один кінець стрічки прикріплювали до палички і намотували сувій на неї. А палітурками слугували дерев'яні або шкіряні футляри, в яких зберігалися сувої.

Тепер папірус називають динозавром рослинного світу. В Єгипті він уже зник, останні екземпляри цієї рослини гинуть в Сицилії, вона рідко зустрічається в деяких районах Судану і Сирії. Ботаніки вважають, що ця

струнка чотириметрова рослина гине від забруднення води в річках промисловими відходами.

БЕСТСЕЛЕР І СТЕДИСЕЛЕР

Наприкінці минулого століття в Америці з'явилася нове слово «бестселер». У перекладі воно означає «краще з того, що продається». І ним почали називати книги, які мали найбільший читацький попит, комерційний успіх. Це може бути і пригодницька книжка, й історичний роман, і книга кулінарних рецептів.

Якщо за книгою зберігається постійна популярність, тоді її називають стедиселером.

«Барвінок» — національний журнал. Передплачуючи і читаючи його, ти, барвінчатко, разом із батьками підтримуєш українську культуру.

У Голландії створено книгу, яку читає вголос спеціальний електронний пристрій. Електронне «око» рухається вздовж рядків і читає не літери, а кодові знаки під ними. Світловий сигнал передається в перетворювач, який відтворює текст у звуковому виконанні. Ця книга допомагає вчитися дітям, які погано бачать, а також тим, хто вчить іноземну мову. Очі стежать за друкованим текстом, і водночас читач чує його звукове відтворення.

ХОЧЕШ — ВІР, А ЖІ — ТО ПЕРЕВІР...

- ✓ Людина розуміє в 10 разів більше слів, ніж вживає.
- ✓ З того часу, як виникла мова, люди наговорили 10 білйонів слів. Білйон — це тисяча мільйонів.
- ✓ Кома з'явилася в книгах на рубежі XV і XVI століть. Її запровадив Альд Мануцій із Венеції. Він же перший почав друкувати в книгах зміст.
- ✓ Нумерувати сторінки книгодрукарі почали в XVI столітті.
- ✓ Щоб переписати від руки книгу з 500 сторінок, потрібен був майже рік.

КНИЖКА — ЦЕ ВЕЛИКЕ ДИВО

Ти вже знаєш, що були такі часи, коли книжки переписувалися від руки. Були вони дорогими, тож користуватися ними могла лише невелика група людей. Так було доти, доки не винайшли друкарський верстат. Саме книгодрукування поставили вчені всього світу на друге місце серед найвизначніших винаходів минулих двох тисячоліть. Адже тепер книги стали дешевшими, доступними всім людям — інформація й досвід у різних галузях науки швидко поширювалися, роблячи можливими мільйони інших відкриттів.

А починалося все так.

1 травня 1414 року Йоганну Гутенбергу виповнилося 14 років. Цього ж дня він разом із старшою сестрою Меліною змушений був залишити Гутенберзький замок (його довелося продати за борги) і поселитися в маленькому помешканні старого Костера неподалік Страсбурга. Цього старого всі називали чарівником, бо дуже багато часу він проводив за читанням рукописів. З'явив-

лом, прикладемо чистий аркуш паперу і натиснемо, то набрані тут слова віддрукуються на папері.

— О мій учню! — вигукнув старий, плачучи від радості. — Ти знайшов те, що я шукав.

Відтоді, облишивши інші науки, Костер і Гутенберг повністю зайнялися цим відкриттям. Перші спроби виявилися невдалими: дерев'яні літери були грубими, скріплені мотузками, хитається, тому віддруковані рядки виходили нерівними. Та вони наполегливо працювали. У 1438 році відкрили в Майнці друкарню. У 1455 році видали біблію, яку друкували впродовж трьох років.

Йоганн Гутенберг

Є відомості, що одночасно з Гутенбергом або до нього таким способом друкували голландець

Л. Костер, бельгієць Й. Бріто, італієць П. Кастальді... Але першість у книгодрукуванні всі віддають Йоганну Гутенбергу з Майнца.

Він зробив одночасно кілька винаходів: типографський сплав та інструмент для відливання літер, друкарський прес і спосіб книгодрукування, який без змін проіснував майже чотириста років.

Коли візьмеш у руки книжку, згадай, скільки людей працювало над тим, щоб це велике диво стало для тебе звичайною необхідністю.

ПРИВІТ, МАЙБУТНЄ!

Уявіть таку картину. Родина збирається у відпустку. Мама дуже хвилюється, чи не залізуть до квартири грабіжники. Тоді донька (або син) ставить посеред кімнати свою улюблену кімнатну рослину — кактус — і каже, що він повідомить міліцію про грабіжників. Фантастика? Ні, у майбутньому рослини зможуть сигналізувати (як датчики) про те, що в них змінилася електрична ємність (про неї ви згодом дізнаєтеся на уроках фізики), а це значить, що у квартиру проник хтось чужий. Просто ми навчимося «чути» рослини.

pershyi

Редакція вдячна працівникам поліграфкомбінату «УКРАЇНА», його директорові ШЕВЧУКУ Анатолію Васильовичу за велику допомогу у випуску журналу.

pershyi

ся він у родині за рік до сумної події — хлопчик знайшов його на дорозі ледь живого, привів додому, нагодував. Гостинність так припала до душі старому, що він не хотів повертатися додому. Цього дня він сказав Йоганну пророчі слова:

— Я не чарівник, але в моїй голові з'явилася думка про винахід, що може прославити й зробити безсмертним ім'я винахідника. Я передаю його Йоганну Гутенбергу.

За кілька днів вони вже були в хатині Костера. Меліна заробляла на життя переписуванням документів (тоді мало хто вмів писати), а Йоганн зі старим заглибився в науки.

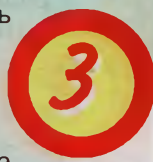
Минуло два роки. Меліна почала хворіти — її хвороба дуже стурбувала брата. Кілька днів він уникав сестри, а вночі багато працював у своїй комірчині. Нарешті одного ранку всі побачили його радісним і щасливим.

— Я винайшов те, над чим ви трудилися двадцять років, — сказав він Костеру. — Хвороба сестри підштовхнула мене. Ви часто розповідали про дорожнечу книг, про те, що студенти не можуть їх мати, і це уповільнює навчання. Ви хотіли винайти машину, яка б замінила переписувача книг. Дивіться ж!

Йоганн витягнув з кишені пригорщу брусочків і почав розбирати їх, ставити по черзі. На кінці кожного була вирізана опукла буква. Коли хлопець розставив їх, то вийшли слова: «Йоганн Гутенберг».

— А що далі? — запитав старий Костер.

— Якщо ми скріпимо ці букви, намажемо їх чорни-

КАЛЕНДАРЬ НАГАДАЙДИ

Привіт, барвінчата! До вас у віконце вже стукав краснець, лукавець, водолій, дзюрчальник? Не сьогодні-завтра постукає і принесе із собою багато красивих свят. Здогадалися, хто він? Так, місяць квітень. У ньому ми святкуємо: 7 — Благовіщення (цього дня бог благословляє всі рослини), 23 — Вербна неділя (неодмінно падається на очі мамі чи бабусі, коли вони повернуться із церкви з гілочками свяченої верби, — хай гілочка поб'є вас, допоможе від недуг), **30 — Великдень**. Ви, напевне, вже знаєте, чому свято це називають Великим Днем. Ісус Христос, засуджений владою на смерть через розп'яття, помер на хресті в ім'я спасіння людства. За свідченням його учнів, на третій день після смерті, в неділю, воскрес із мертвих — добро і справедливість перемогли зло. Паски, писанки, крашанки, крапанки приходять до нас на Великдень. Радіють люди, і навіть сонце у небі грає.

Є у квітні день, який в Україні називають днем трагедії. Це — 26 квітня, коли сталася катастрофа на Чорнобильській атомній електростанції. Невидимий ворог — радіація згубно діє на все живе, тож треба постійно про нього пам'ятати й бути обережним. А ще вам треба добре вчитися, бо, може, саме хтось із вас стане видатним ученим і зможе «приручити» радіацію.

«Квітневої роботи на май не відкладай», — закликає народна мудрість. Куди ж там відкладати — у травні кінчається навчальний рік. А кінець — ділу вінець, не зіпсуйте цілий рік свого шкільного життя.

ДОБРИДЕНЬ, АНТОНЧИКУ! ПЕРЕДАЙ ПРИВІТ КЕНГУРУ...

Добридень, Антончику Ткач із Австралії!

Привіт, Васильку Павліковський із Львівської області!

Доброго дня, моя улюблена читачко Іринка Терешук із Одеси!

Так подумки я відповідаю кожному з вас, хто пише мені листи.

І завжди радію хорошим новинам від вас. А іноді, коли нікого немає в кабінеті, навіть і розмовляю з вами вголос, барвінчата. Василькові кажу, що гарну казочку він написав, п'ятирічного Антончика прошу передати привіт кенгуру (він аж із далекої Австралії шле мені листи), погоджуюся з Іринкою, що вона моя улюблена читачка. У мене ви всі — улюблені. Хай спробує хтось заперечити, що так не буває. Буває! Бо барвінчата — найкращі у світі читачі і пишуть мені класні листи. А читати ваші листи — моя найулюбленіша справа.

БАРВІНОК

ЗАКОН ТАЄМНО
Не зустрічати
навіть у
барвінці

Тільки у нас
журнали, тільки
для наших читачів
ми продовжуємо
зручувати
спеціалеселю
агента Кварка

«Ось і маєш», — подумав Кварк, вішаючи слухавку телефону-автомата у підземному переході. Його найнадійніший агент Аспірин, який найкраще вмів уладнувати конфлікти між країнами Дорослією і Школярією, провалився! Кварк, не обертаю-

чись, за допомогою спецлюстерка на рукаві уважно обстежив підземний перехід і знову зняв трубку телефону-автомата. Це був відчайдушний крок. Кварк ризикував не

лише собою: один телефонний дзвінок міг зруйнувати працю кількох років. Але інтуїція підказувала, що це єдине правильне рішення.

— Алло! Це Кварк. Не мовчи, Еферальгане. Я чую, як ти сопеш у слухавку. Де Аспірин?

— Та в лікарні твій Аспірин, заспокойся.

— У якій лікарні? Що ти верзеш? Аспірин провалився.

— Провалився, Кварку, провалився і тепер у лікарні. І не він один. Ще двоє його рятувати кинулися і теж провалилися. Тепер всі в лікарні. Припиняю зв'язок.

Кварк повісив слухавку, нічого не зрозумівши. Провалився... рятувати кинулися... лікарня... Напружуй звивини, Кварку! Лід, ковзани, ополонка — провалився! І Кварк стрімголов кинувся до своєї трансформаторної будки. «Ні, Аспірине, ми з тобою ще пошпигуємо», — радісно бурмотів Кварк, гортаючи папери у зеленій папці. Ось вона, Інструкція Х/У-ЗЕТ-15632 ТЛ. Він увімкнув радіопередавач і почав передавати донесення Шефові.

Найнебезпечніший лід на річці, озері, ставку восени і навесні. Саме цієї пори найбільше відчайдухів опиняються у крижаній воді через необачність. Але що сталося, те сталося, — ви провалилися під лід. Під лід провалився й Аспірин, — заусміхався Кварк, але відразу ж зігнав з обличчя посмішку. — Так, випадок неприємний. Головне — не панікувати. Треба розкинути руки і постаратися утриматися на поверхні. Обережно, не обламаючи лід, спробуйте наповзти на нього грудьми, а потім потихеньку по черзі витягнути на лід ноги. Весь час намагайтеся, аби ваше тіло займало якомога більшу поверхню. Ні в якому разі

не кваптеся ставати на ноги. Потихеньку відкотіться від ополонки і повзіть у той бік, звідки ви йшли. Там міцність льоду вже перевірена вами. Будьте обережними аж до самого берега, а там — бігцем до найближчого житла.

СТЕЖИНА ПРИГОД

Якщо на ваших очах провалилася людина, перш за все гукніть їй, що йдете на допомогу, але не кваптеся. Широко розкинувши руки, постарайтеся підповзти до ополонки, проте не наближайтеся до її краю. Ні в якому разі не простягайте потерпілому руки, — скористайтеся поясом, шарфом, довгою палицею і при цьому голосно кличте на допомогу ще когось.

Так-так, але чому у воді опинилися й рятувальники Аспірина? Їх же було аж двоє. Могли й підстрахувати один одного. Тобто хтось би повз до ополонки, а другий тримав би його за ноги. Хто тепер дізнається, що саме сталося того дня на льоду...

Затим Кварк щось покрутив у своєму передавачеві і сказав:

— Шефе, далі я передаватиму без шифрування, відкритим текстом.

Шеф — Кваркові: Ні в якому разі! Ти викриєш себе!

Кварк — Шефові: Ця інформація варта навіть моєї агентської кар'єри. Хай знають усі:

400 чоловік щороку гинуть в Україні, провалившись під лід. Третина з них — діти. Треба дотримуватися правил безпеки. Не

Художник С. ШПАК

можна перевіряти міцність льоду ударом ноги. Для одного пішохода безпечним вважається лід зеленуватого відтінку товщиною 7 сантиметрів, групою переходити річку можна тільки по 15-сантиметровому льоду.

Кварк закінчив передавати донесення. І все думав про Аспірина. Чому він і його товариші потрапили в ополонку? Ви, барвінчата, люди кмітливі, тож спробуйте провести власне розслідування цієї пригоди й напишіть Кварку, можете й розповідь у малюнках скласти. А головне — будьте обережні, не влаштовуйте розваг на льоду.

Максим РИЛЬСЬКИЙ

ШПАКИ

Знов прибули до нашої шпаківні
Її, мабуть, торішні хазяї
І зразу співи почали свої,
Насмішкуватим спрямуванням дивні.

Оригінальності від них не ждять:
Шпаки — це імітатори веселі;
То іволга у пісні їх дзвенить,
То хлопчик, друзів кличучи, свистить,
То соловейко розсипас трелі,
То колесо немазане скрипить.

Такі ото сусіди наші втішні.
Шпак не від того, щоб, як спілі вазні,
Покуштувати, що воно на смак, —
Та садових повзучих розбишак.

Неситу гусинь, нищить так ретельно,
Що той грішок не майте за смертельний,
Шануйте друга... Де ж таки без хиб
Ви друга на землі найти могли б?

5

Художник Ю. ПРАВДОХІНА

ВІДБЕРИ У ДРУГА ШОКОЛАДКУ!

Ні, ні, ми не закликаємо тебе, барвінчатко, ставати хуліганом і розбишакою. Спробуй відібрати у друга шоколадку так, щоб він тобі за це ще й подякував. А для цього разом із другом (якщо він ще не передплатує «Барвінок») розв'яжіть два простенькі приклади:

ЩО БІЛЬШЕ (КРАЩЕ, ЦІКАВІШЕ)?

шоколадка «Барвінок»?

ЩО БІЛЬШЕ КОШТУЄ?

шоколадка

«Барвінок»?

Якщо ти з другом правильно розв'язав ці приклади, то він зрозуміє, що краще **1 гривню 68 копійок** (які збирав на шоколадку) витратити не на солодощі, а на передплату «Барвінку». Саме стільки коштує один номер журналу. А передплатити його можна будь-якого дня на пошті.

похмурому підземному палаці перед каміном, де ледь жевріло темно-синє вогнище, сидів Начальник Канцелярії Нічних Кошмарів пан Морок. На ньому був чорний оксамитовий плащ з каптуром, що закривав обличчя. Якби не плащ і не синє полум'я в каміні, ми б з вами пана Морока просто не побачили б. Бо весь він був з темряви. Саме про це він і співав, перебираючи струни чорної гітари. От послухайте:

*Зроблений із темної
Темряви підземної,
Сили я не маю,
Та всіх перемагаю,
Бо всіх-усіх лякаю!
Бо всіх-усіх лякаю!
Я — Начальник Всяких
Страхів
І Нічних Кошмарних
Жахів!
Морок я! І, як захочу,
Будь-кого я заморочу,
Заморочу-заморочу.
Як захочу!..*

Коли у пана Морока був гарний настрій, він любив поспівати під гітару.

Аж тут згори до палацу провалилися схвильовані Баба Яга та її молодший брат Бабай. Обтрисившись від землі, Баба Яга вигукнула:

— Ваша Темність! Неприємність!

— Н-неприємність, В-ваша Т-темність! — заїкаючись, підхопив Бабай.

— Що таке? — скривився пан Морок. — Псуєте мені настрій! Завжди ви панікуєте! Замість того, щоб інших лякати, самі лякаєтесь.

— Н-не п-панікуємо, В-ваша Т-темність!

— вдарив себе в груди Бабай.

— К-кажи, сестро,

б-бо я, б-бачиш, з-заїкаюсь... від х-хвилювання.

— Ваша Темність, на Великій Галявині Казкового Лісу відкрилася спеціалізована лісова школа з ведмежою мовою викладання! — одним духом випалила Баба Яга.

— Ну то й що? Хочете вступити? Щоб я рекомендацію написав? — усміхнувся пан Морок.

— Ой, не жартуйте, Ваша Темність! Освіта, знання — це ж для нас найбільша небезпека! — вигукнула Баба Яга. — Освічені й розумні в нас не вірять! Ми для них просто не існуємо!

— О-однозначно! — підхопив Бабай.

— Мабуть, таки так, — почухав потилицю пан Морок. — Найбільше таки бояться темні й неосвічені. Чим більше знань, тим менше страху. Отже, починаємо кампанію по залякуванню школярів! Хай не вчаться, не вчаться, не вчаться! Хай до школи ходити бояться!..

— Хай не вчаться, не вчаться, не вчаться! Хай до школи ходити бояться! — підхопили Баба Яга і Бабай.

Зайчик Кося Вухань та їжачок Колько Колючка після уроків ішли лісом додому.

— Цікаво у школі, правда? — сказав Кося.

— Авжеж! Кожного дня про щось нове дізнаємося, — озвався Колько.

— Якби тільки не оця дорога додому через темні хащі... — зітхнув Кося, озираючись на чагарі.

— І чого це темнота завжди так лякає? — здвигнув плечима Колько.

— Бо завжди здається, що там тось є, хтось ховається... — знову зітхнув Кося.

Зненацька з-під землі вигулькнули пан Морок, Баба Яга і Бабай. Баба Яга в одній руці тримала ступу, в другій —

Запитайте, барвінчата, у мамі й тата, яку книжку вони прочитали самостійно, коли вчилися в першому класі. Напевне, багато з них назве книги Всеволода Нестайка. Письменник дуже любить вигадувати казкові пригоди для школярів — отримуйте й ви в подарунок від нього нову новісіньку (ви перші прочитаете її) повість-казку.

ТЕМНІ І ЖАХИ З СОЛЯЧНИХ

Повість-казка

мітлу. А Бабай — барабан, на якому були намальовані череп і кістки.

— Темноти боїшся ти?

Темноти боїшся й ти?

Я і є страшна ота

Темнота-а! —

жахним голосом загорлав пан Морок.

— А я Баба Яга —

костяная нога!

Кого захочу, вміть провчу —

На порох в ступі істовчу! —

загоррала Баба Яга.

— М-мною ж в-всіх д-дітей лякають,

І від мене всі т-тікають.

Я на всіх наводжу страх,

Бо Бабай я! Ах! Ах! Ах! —

і Бабай вдарив у свій страшний барабан.

Всі утрюх вони затанцювали навколо Косі і Колька.

Їжачок і зайчик аж поприсідали з переляку і дрібно

Ми любимо читати!

Історія Зайчиків

Всеволод
НЕСТАЙКО

зацокотили зубами.

— Рятуйте-е! Рятуйточки-и!
— втративши голоси, ледь
чутно пропищали вони.

3

І тут згори, з неба, стрімко
зіскочив сонячний зайчик — з
вушками, з лапками, з кудим
хвостиком. Він тримав напере-
ваги сліпучий промінь-спис і
кинувся з ним на лиходіїв,
дзвінко заспівавши:

*— Хто ображає тут малят,
Маленьких лісових звірят?!
Та це ж Яга, противна Баба,
І нечупара, і незграба!
А це Бабай — від слова «баба»,
Він боягуз, але нахаба!
Не може в дзеркало дивиться,
Бо сам себе Бабай боїться!
А ти, пан Морок, роздягайся!
Скидай свій плащ мерщій!
Не гайся!
Його надів ти марна,
Бо без плаща тебе ж нема!*

Баба Яга і Бабай відчайдуш-
но заверещали, а пан Морок
заволав, відмахуючись від
сліпучого променя-списа:

*— Не смій! Не смій! Не смій!
Не смій
Чіпати плащ чарівний мій!
Плаща, зайчиську, не чіпай!
Рятуйте, Бабо і Бабай!
Я ж безтілесний! Ай! Ай! Ай!*

Але Баба Яга і Бабай панічно
заверещали:

— Тікаєм ми — і ти тікай!

І вмить провалилися під зем-
лю. Пан Морок не став чекати і
теж провалився.

— Ну от, а ви боялися! —
засміявся сонячний зайчик.

— Ой! Зайчик! — здивова-
но мовив Кося Вухань.

— Схожий на тебе,

Художник
В. БАРИБА

тільки
жовтий, сонячний. З
промінців! — сказав Колько
Колючка.

— Авжеж! Я — Терентій! З
Країни Сонячних Зайчиків!

— А е така країна? — вражено
перезирнулися Кося і Колько.

— Є! По той бік чарівного
озера-дзеркала. Звідти ми
розбігаємося по землі вранці,
коли сходить сонце.

— Диви! Зайчик, а не
побоявся тих страхо-
виськ, — з повагою
сказав Кося.

— А чого мені боятися? Вони
з темряви, вража сила, а я —
сонячний!.. І взагалі — не
треба нічого бояти-
ся! — І сонячний
зайчик Терентій
заспівав:

*— Страх —
це «Ах! Ах!
Ах!».*

*Сміх — це
«Ха! Ха! Ха!».
Літери ті ж
самі — а яка
різниця!*

*Той, хто весело
сміється, той ніколи
не боїться!*

*Якщо страшно, ти зморгни
Й літери переверни!*

*Замість «Ах! Ах! Ах!»
Буде «Ха! Ха! Ха!».*

А тепер ходімо, я вас проведу
додому, поки ви не навчилися
переборювати свій страх.

І вони пішли лісом.

(Далі буде)

ВІЯ СМІХОВУХИЙНІК - БАРВІНЧАТАМ!

Термінове завдання учасникам всесвітніх перегонів на жирафах: 1 квітня розкажіть п'ять улюблених анекдотів п'яťом своїм однокласникам. А нам напишіть, хто з них найбільше сміявся і з якого анекдота.

Гриць Ясевич і Всезнайло Всеумійлович

Ігор СІЧОВИК

ДОМОВИЧОК

Увечері Федько ніяк не міг розв'язати задачку. «Завтра в когось спишу», — подумав він і ліг у ліжко. Аж раптом почув, ніби щось зітхнуло.

— Хто тут? — злякано запитав Федько.

— Та я...

— Хто — я?

— Домовичок. Чи ти ніколи не чув про мене?

— Та чув... А чим ти доведеш, що ти насправді є?

— Чим завгодно!

— Як мене звати?

— Федько!

— Невелика таємниця — мене всі знають. А яку оцінку з математики я одержав сьогодні?

— Двійку.

— Це міг угадати хто завгодно. Відгадай, кому на уроці я написав записку?

— Галинці Чепурній.

— Гаразд, зараз я виведу тебе на чисту воду. Спробуй розв'язати задачку, що лежить на столі.

— Це для мене — перший клас! — усміхнувся домовичок. — Отримуй відповідь.

— Стривай, стривай! Є для тебе таке завдання, таке завдання! Знайди мій черевик, який я шукаю від обіду.

За хвилину в кімнаті щось зашелестіло. Потім загуркотіло. Пізніше — затріщало. Згодом важко зітхнуло. І гнівно проказало:

— Та тут сам дідько зламає ноги! Ніякого порядку...

І стихло.

— А ще називається домовичок! — засміявся Федько. — Не вірю я в нечисту силу. То все — вигадки фантазерів!

Федько позіхнув і спокійно заснув.

ВЖЕ ДОРОСЛИЙ

— Петрику, я тебе попереджала, щоб ти без батька до школи не приходив. Ти батькові переказав? — звернулася вчителька до учня.

— Переказав.

— А батько що?

— Сказав: «Ти вже великий, сам дорогу до школи знайдеш!»

ЯКБИ ЗНАВ

— Ти чому прийшов до школи без щоденника? — питає учня вчитель.

— Вдома забув.

— То йди додому і принеси щоденник на другий урок.

— Якби ж я знав, де він лежить, то приніс би й на перший урок.

Микола КОЛЕСНИКОВ

ПОГАНІ ГІЛКИ

— Подивися, які гарні груші на дереві у нашої сусідки, — каже старший брат молодшому.

— Груші гарні, — озвався той, — але висять вони на поганих гілках.

— Чому?

— Дуже тонкі й неміцні. Через них я вже двічі боляче падав на землю.

ЗМОЖУ!

Двоє хлопців стоять біля ставу. Один питає другого:

— Ти зміг би переплисти цей став?

— Авжеж, зможу! — відповідає другий. — Тільки мені для цього треба спочатку додому збігати.

— Навіщо?

— Принести надувний матрац.

Микола ГЕРАСИМЕНКО

У вчительки Абетки в класі було 33 учні-літери. За останньою партою сидів М'який Знак. Був він тихенький і нерішучий, мав м'який характер.

Усі учні-букви любили гратися, галасувати, а найбільше їм подобалося утворювати ланцюжки-слова. Закортіло й М'якому Знакові погратися у цю гру. Тільки-но літери вишикувалися в слово, він тихенько підійшов і став останнім — біля літери Ш. А вона як защипить. М'який Знак мав полохливу вдачу, тож злякався і втік. І відтоді вже ніколи не ставав поряд із буквами, які шиплять: Ж, Ч, Ш, Щ. Після них ніхто вже не пише Ь.

З переляку у М'якого Знака і в роті пересохло. Вирішив він соку випити в шкільному буфеті, став у чергу після літери П. Та хотіла з ним заговорити, почала: п-п-п-п, а М'який Знак наче вітром здуло. Був він дуже легенький, і навіть незначного струменя повітря виявилось досить для того, щоб здмухнути його. Адже коли вимовляється літера П, то струмінь повітря з силою проривається крізь губи. Того струменя й виявилось досить, щоб М'який Знак відлетів убік.

Відтоді він уже не стає за літерою П і всіма губними: Б, П, В, М, Ф.

«Еге, — подумав М'який Знак, — з буквами,

що «пихкають», не ставатиму поряд, а то ще застуджуся. Піду краще додому».

А в парку літери каталися на каруселях. Закортіло і йому. Та вільне місце було тільки біля літери Р. Сів, а вона: р-р-р-р.

— Ой, ще гризне мене! — злякався М'який Знак і встав.

А покататися хочеться! Побачила те буква О. Підійшла до М'якого Знака, взяла його за руку та й каже:

ПРИГОДИ М'ЯКОГО ЗНАКУ

— Не бійся, я дружу з

літерою Р, вона тебе не скривдить, я ж поряд буду.

Вдячно глянув на неї М'який Знак і сів. Як же гарно і весело кружляти!

Але відтоді М'який Знак ніколи не стає після Р, якщо далі йде буква, що позначає приголосний звук, або взагалі ніякої букви немає. І сміливо сусідить з Р, коли поряд весела літера О.

Хто хоче без помилок писати, той має ці пригоди М'якого Знака запам'ятати.

Галина ПЛОХАТНЮК

Володимир ВЕРХОВЕНЬ

ирій

*Слів на И шукати марне,
Тож і часу не марнуй.
Та одне — красиве й гарне —
В словничок ти занотуй!
Слово це співзвучне лірі,
Поетичне слово — ирій.*

Емілія САТАЛКІНА

КРУК МАКАР

*Вихвалявся
Крук Макар:
— Я най-кра-щий
Перу-кар.
То-кар я.
Дру-кар.
Ляль-кар.
При-кар-донник.
Човни-кар.
Гарний лі-кар я.
Шап-кар.*

*Сопіл-кар.
Години-кар.
Ще й пре-красний
Квітни-кар.
Ма-кар-онник.
Коши-кар... —
Тільки хто
Повірить
круку,
Що він майстер
На всі руки?*

9

Художник В. ДУНАЄВА

Лише не барвінчата, бо вони хвальків не люблять. Чи не так? А крука Макара варто по-кар-ати не тільки за хвастоці. Він має за-кар-бувати у своїй пам'яті, як пишеться слово... А ви помітили помилку, читачики?

Але таке лихо трапляється не лише з круком Макаром, а, ма-буть, і з вами. Які помилки ви найчастіше робите при написанні слів? Які смішні описки трапляються у ваших диктантах і творах? Напишіть про них до редакції. Ми разом опрацюватимемо їх і більше не повторюватимемо. Тож ще раз уважно прочитайте вірш, знайдіть неправильно написане слово і занесіть його на «Дошку помилок крука Макара».

ВІДПОВІДІ НА ЗАВДАННЯ, вміщені у № 2

Заповни серединку. Око, силос, колобок, репертуар.

Хитромудра математика. Садівник, лампочка, трактор, торбина, колиска.

Вітрячок. 1. Голос. 2. Совок. 3. Собор. 4. Мороз. 5. Колос. 6. Город. 7. Горох. 8. Порох. 9. Холод. 10. Потоп. 11. Полон. 12. Пором.

Поміж буквами. Зоря, ряжанка, канат, Ната, так, атака, кава, ваза, гора, ранок, в'язу, журба, банан, око, кора, равлик, лик, форма, марка, арка, канал, село, лом, ломака, мак, макака, кат, туз, зуб, віз, дар, дарунок, руно, окунь, чемодан, мода, ода, антена, Данте, назва.

Іван ПРОСЯНИК

Н

е зажадав раз старий князь для доні своєї улюбленої слова руського, а зажадав ученості заморської. Тож і прибув із самого Царграда вчитель тихий, яко голуб, але хитрий і лукавий, яко змії. Та й обвив, обплутав молоду князівну павутинням лжі чужинської, віри нерусинської.

Стала вона своє тіло білеє плекати, все

Білокора Шидівка

70

рідне зневажати — заморську мудрість вихвалити. Бо чорномислий навчитель царгородський славу їй пророчив, нагая брати до рук торочив.

Вирушила в час весняний князівна в похід — свої землі оглядати, тяжку данину на людей простих накладати, перед Царградом ласки запобігати. Та лиш вїхала князівна зі своїм нашіптувачем заморським у темную діброву, як де не візьмися став на її шляху видом грізний сивий дід.

— Ану геть з путі княжої, старче! — вихопила канчука* царградська учениця.

— Ой, не старий я... древній! І древність моя правічна! — здійняв правицю* дід та так грізно зробив крок супроти, що аж тисячолітні дуби перед ним квапливо розступилися, шанобливо похилилися.

І тоді збагнула князівна, що це сам Род — це його ім'я в найсвятіших словах наших: народ, природа, родина, — тремтячи впала навколішки перед ним.

— Батечку-у! — залилася слізьми. — Простіть! Буду я своєму люду служити! Буду ваше ймення повсякдень хвалити!

— Будеш! — пророкотав старий, аж небо здригнулося. — Встань!

І встала вона білокорою березою. «Простіть! Простіть!» — листом дрібним зашелестіла, сльозою затремтіла. І служить відтоді людям.

Художник О. МАМАЄВА

Найкорисніша білокора цілителька навесні. Її бруньки допомагають при виразці шлунка, при ниркових недугах, при водянці, а ще загоюють рани й садна.

Беруть 30 грамів бруньок, заливають одним літром спирту, настоюють у темнім теплім місці 14 днів. Дорослі вживають тричі на день по 15—20 крапель з водою, діти — по 7—10 крапель. Або 5 грамів бруньок запарюють склянкою окропу. П'ють до трьох склянок у день при вже згаданих хворобах, а також при ревматизмі, атеросклерозі, ожирінні, подагрі. Якщо ліки потрібні терміново восени чи взимку, наламайте березового гілля, поставте у відро з водою в теплому місці. Через 2—3 дні бруньки набубнявіють і їх можна вживати.

Навесні білокора цілителька дарує нам цілющий сік. Життєдайні мікроелементи береза віддає разом з неповторними соками землі. Не прогавте початку сокоту — він найживлючіший до перших весняних дощів. Пийте його досхочу — і серце, й нирки, і печінку він оздоровлює. Це найкращий природний кровоочисний засіб. Тож якщо у вас на обличчі вугри, плями, висипи, поспішіть до білокорої красуні. Але знайте, сік добувають з хитринкою,

прадідівським способом: він повинен скапувати не по металевому жолобу, а бузиновою цівкою в глек чи скляну посудину. По закінченні сокозбору отвір забивають пакільцем*, щоб береза не хворіла.

Вдале поєднання в сокові берези мікроелементів робить його особливо цілющим для дітей. А наявність срібла у ньому сприяє кращому росту дитини, зміцненню пам'яті, засвоєнню знань, підвищує опірність організму до різних хвороб.

Цілюще й листя в берези. Збирати його треба, коли воно липке від органічних цілющих смол і не перевищує розміру двокопійчної монети. Його або напарюють у горщику (одна столова ложка

ганізімі.

Коли листя трохи підросте, його 24 травня рвуть у чайні збори проти відкладання солей, холестерину та для «сухих» ванн. Не дивуйтеся — є й такі. Вони дуже корисні тим, хто хворіє на радикуліт, остеохондроз, подагру. Надвечір треба надрвати лантух листя, почекати, доки воно зігріється. Затим, застеливши ванну ковдрою, насипають половину листя на дно, ляга-

ють, висипають на себе

решту листя. І п'ють багато чаю з чебрецю, березового листя, коріння кропиви та пирію повзучого: 4 ложки збору на один літр окропу. Піт струментиме ручаями, виганяючи недугу. Спатиметься після такої ванни гарно. Через день треба повторити процедуру, і так сім разів. Після таких ванн зникає біль у суглобах, ломота в кістках, навіть за давня хвороба залишає людину.

Так служить нам білокора цілителька впродовж віків, наче спокутуючи давній гріх князівни.

канчук — нагайка з переплетених ремінців,
правиця — права рука,
пакілець — кілочок.

ВІТАМІНИ ДЛЯ ВОВКА

Кросворд

У плодах цього дерева вітамінів більше, ніж у лимонах. Вони корисні не лише дітям. По вітаміни до цього дерева прибігають і зайці, і лисиці, і навіть вовки. А його назва латинською мовою означає «ловити птахів». Що це за дерево — прочитаєш у вертикальних затонованих клітинках, якщо правильно розгадаєш кросворд.

1. Півень.
2. Частина речення.
3. Охорона.
4. Краса людини.
5. Вепр.
6. Замерзла вода.
7. Невеличка заглибина в чому-небудь.
8. Красуня.

на півлітра окропу) в гарячій печі чи духовці, або заливають спиртом у пропорції 1:3, обмазують посудину глиною, ставлять у тепле місце на 21 день. Вживають по чайній ложці тричі на день протягом місяця. О цій порі молоде листячко має властивості, схожі на чудодійну силу женьшеню, — воно омолоджує людину, повертає їй силу, збадьорує. Цьому рецепту зрадіють ваші бабусі й дідусі. У березового листя, як виявили вчені, є перевага над женьшенем. Воно пригнічує ріст новоутворень (пухлин), запобігає їх появі. А женьшень, навпаки, може спровокувати найтяжчу хворобу, яка лише тліє в ор-

**СКЛЕЙ
КАРТИНКУ!**

**ВИГРАЙ ПРИЗ
ВІД «БАР»**

Маєте, барвінчата, ще Нагадуємо, фрагменти і щоб наприкінці року скле до редакції разом із розражений на ній. Перемож призи, серед яких — пл або тата, чи у вас «Барвінок»? Якщо ні дожити передпл інакше ви не зможете конкурсі «Ск

СОКОЛИНЕ ОКО

Конкурс слідопитів триває. Роздивляйтеся, барвінчата, ще один індіанський знак з послання Соколиного Ока й уважно читайте цей номер «Барвінку». Ви маєте знову в одному з речень знайти зайве слово. Воно й підкаже значення цього знаку. Хто прочитає все послання Соколиного Ока, той наприкінці року стане учасником розіграшу пречудових призів.

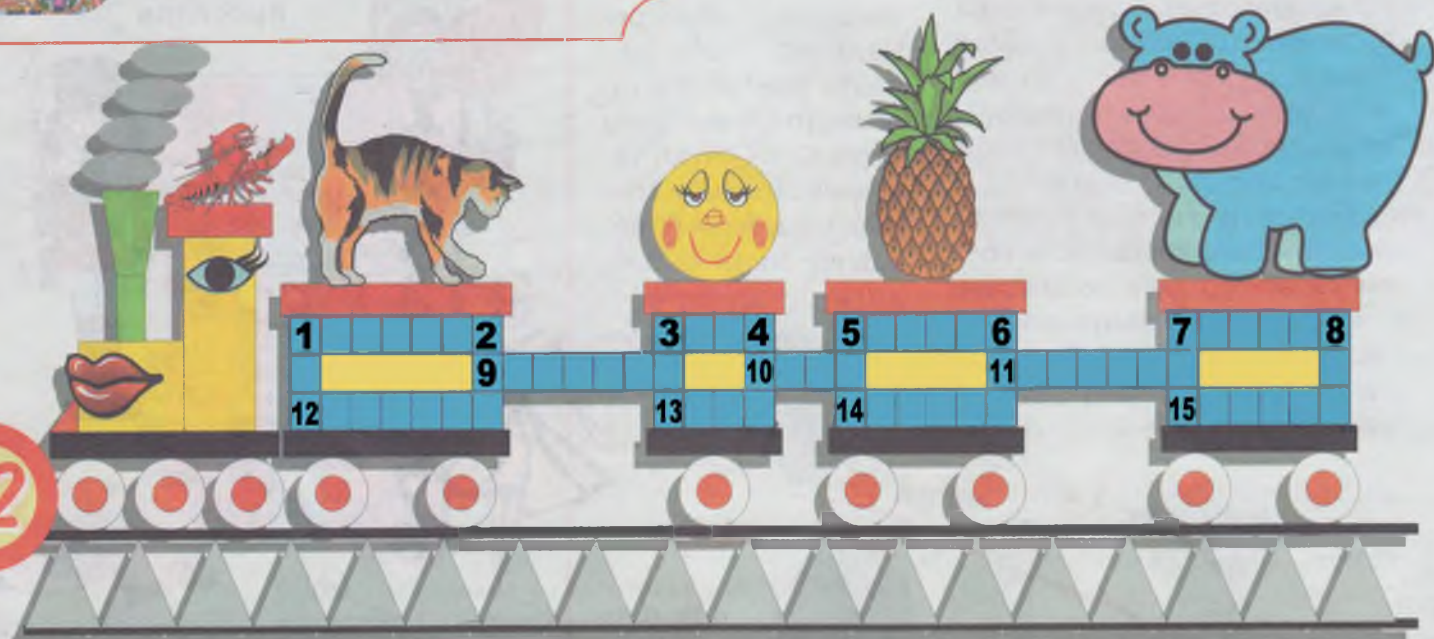

РОЗПЛУТАЙ ПОРІВНЯННЯ

СЯЇТЬБО КЯ ВКВО ЗИКО ДИВО
ЛИВНА КЯ ТІК КАВПЛАНА

ДОВГАСТИК

Кросворд

По горизонталі: 1. Круглий казковий герой. 3. Перекошене коло. 5. Місце, де пірати ховають скарби. 7. «Промокашка» для обличчя. 9. Відмінювана частина мови. 10. Цукерка. 11. Вона з'являється на обличчі після одержання п'ятірки. 12. Гіпопотам. 13. Про нього учень мріє на останньому уроці. 14. Заморська смакота з чубчиком.

15. Без нього людина стає зайцем.
По вертикалі: 1. Вид транспорту, яким користувався Шерлок Холмс. 2. Лапкою вмивається, хвостиком утирається. 3. Частина імені індіанця, який надіслав послання барвінчатам. 4. Крига. 5. Родичка бджоли. 6. Він часто відклеюється у шпигунів. 7. Сміливець, який прогнав козу-дерезу із зайчикової хати. 8. Кухар на кораблі.

ЛАНЦЮЖОК

1. Квітка, листя якої зеленіє і під снігом.
2. Казковий герой-змійоборець. 3. Улюблена їжа коня. 4. Звивиста гірська дорога. 5. Кирпа. 6. Довга зброя. 7. Земля, не вкрита водою. 8. Зрошувальний канал у Середній Азії. 9. Найбільша морська тварина. 10. Група з трьох артистів. 11. Син дідового сина. 12. Морський рак.

ВІДПОВІДІ НА ЗАВДАННЯ,
вміщені у № 2

«До дошки!» (кросворд).
По горизонталі: 5. Шпора. 6. Будильник. 7. Куток. 9. Карта. 10. Порта. 11. Щоденник. 12. Кабінет.
По вертикалі: 1. Сад. 2. Косинець. 3. Олівець. 4. Книга. 5. Школа. 6. Бутерброд. 8. Абетка. «Скільки?» Сорок. «Це товста сотня». Тисяча.

Художник А. ПАЛЮШОК

Хочеш мати таку руденьку подружку, яка вміє стрибати з дерева на дерево і всенькому лісові розповість про тебе? Тоді приготуй тканину (звісно, рудого кольору) і клаптики білого хутра.

З білого хутра треба викроїти кінчик хвоста (2 деталі), вушко (2 деталі), клинець на голову (1 деталь), нагрудну вставку (1 деталь), решту деталей — з тканини рудого кольору.

РУДЕЖЬКА ПОДРУЖКА

Починай зшивати тулуб від шиї до точки А, затим від точки А до точки Б з обох боків приший денце тулуба, а від точки Б до шиї вший нагрудну вставку. Незашитим залиш отвір шиї — через нього виверни тулуб і напхай його ватюю чи дрібно нарізаними шматочками тканини.

Від носика до потилиці приший до обох частин голови білий клинець, зший деталі голови під ним, через незашитий отвір шиї виверни голову і напхай її ватюю, затим міцно приший голову до тулуба.

До обох частинок хвоста приший білі кінчики, зший хвіст, виверни, напхай ватюю і приший до тулуба.

Білі частинки вушок зший з рудими, виверни, приший до голови у зазначених місцях білими частинками вперед.

Верхні лапки зший, виверни, напхай ватюю, приший до тулуба.

Носик стягни ниткою, напхай другові його ватюю, приший. Язичок приклей.

Приклей і очі. Але спочатку виріж три деталі: білу, зелену і чорну. Наклей їх одна на одну, а вже затим приклеюй очі.

На шиї зав'яжи своїй подружці яскраву стрічку, в лапки дай шишку чи горішок, можеш поставити перед нею кошик з грибами.

13

Вітання з Великодцем

НОВА ПОДОР НА СКОРОКУ

**Віват, віват!
Мудренькі
будемо!**

Я, король славнозвісної країни Мудрагелії Мудрило Перший і Останній, усім барвінчатам — рятівникам скорокульки — виношу мою королівську подяку.

Пригадуєте, що моя скорокулька — повітряна куля, на якій я мандрую світом, зазнала аварії у Рдумортиховому лісі. У неї кінчилося «пальне». А воно в скорокульки незвичайне — вона працює на скоромовках. Ковтне їх кілька й летить, промовляючи вголос скоромовки. Доки скоромовить — доти й летить, а як «пальне» кінчається — падає на землю. Про ту прикру аварію **Наталка Горєлова** з перshy Києва навіть віршик склала:

74

*Сусід Рдумортих дуже хитрий
Мудрила надумав злякати.
Треба швидко скоромовки
всі цікаві пригадати.*

*Мерщій сідаймо в скорокульку —
в веселу подорож летим!
Помандруєм по «Барвінку»,
щоб нові знання знайти!*

Ви, барвінчата-мудрагельки, надіслали стільки скоромовок, що скорокулька благополучно долетіла до Палацу Мудрості і ще й мала великий запас неперевискоромовленого «пального». Тому я зважився на дуже далеку мандрівку.

Ковтнула скорокулька кілька скоромовок від **Ірини Павліковської** з Тернопільської області:

*Вередували вередниченьки,
що не зварили варениченьків;
не вередуйте, вередниченьки, —
ось поваряться варениченьки.*

*

*Зелен в'яз високий виріс.
В'язолаз на в'яза виліз.
Ти зважай же, в'язолазе,
не скрути на в'язі в'язи!*

І ми полетіли до Англії, в гості до найзнаменитішого плюшевого ведмедика — Вінні-Пуха. Але вдома його не застали. Зате дізнався я ось що. Англійський письменник Алан Мілн купив своєму синуві Крістоферу Робіну іграшкового ведмедика. Вони так потоваришували, що їхня зворушлива дружба наштовхнула батька на думку написати про це казку.

Потім скорокулька «підзаправилася» скоромовками від **Тетянки Шмигельської** з Дніпропетровської області:

*Сита — як ситі:
дірочки — в ситі,
дірочки — в сітях;
в ситі — маленькі,
великі — у сітях.*

*

*Клямка плямкає,
на клямці — плямка,
під клямкою — ямка.*

Замикайте ключем, а не клямкою.

І полетіли до Лондонського зоопарку. Бо саме там хлопчик знайшов ім'я плюшевому ведмедику. Вінні — так звали велику ведмедицю, з якою дружив Крістофер Робін, а Пух — це ім'я його улюбленого лебедя.

З пригодами казкового ведмедика ви, барвінчата, знайомі. Але і в справжнього ведмедика, подарованого Крістоферу, теж були пригоди. Коли хлопчик виріс і вже не грався іграшками, його тато-письменник подарував Вінні-Пуха і всіх-всіх звірят американському видав-

цеві своєї книги.

Тож скорокулька знову заправила скоромовками від **Тараса Шпука** з Івано-Франківської області:

*У стозі пшениця, під стогом криниця,
там шука-риба грала,
золоте перо мала,
сама собі дивувала,
що хороше виграла.*

*

*Сорока сорок років
сорока нитками
сорок сорочок вишивала,
на сорок сороченьат одягала.*

І приземлилися в одній нью-йоркській бібліотеці. Бо тут поселилися Вінні-Пух, Паць, Кенга — всі герої казки — і вже живуть 60 років. До них щороку приходять у гості 750 тисяч читачів-туристів з усього світу. І я там побував завдяки вашим скоромовкам, барвінчата. Англійці теж дуже люблять Вінні-Пуха та його друзів. І вимагають, щоб їм їх повернули. Але американці не погоджуються на це, бо теж люблять іграшкових звірів. Тож і сперечаються, де жити Вінні-Пуху. А він любить усіх-усіх, і вас, мої мудрагельки, теж. Він передав вам вінні-пухівський привіт.

Додому я повернувся на скорокульці, що промовляла скоромовки від **Олексія Кисляка** із Запорізької області:

pershyi

*Хмариньки-хмаринки,
химерні, волохаті —
вмостились на хвилинку
у хлопчика на хаті.*

*

*Обережний хитрий лис
до нори вечерю ніс.
Біг додому лісом лис,
шелестів над лісом ліс.*

Художник Н. ШИРЯЄВА

ОЖ ПЬЦІ

Ось як буває: зви-
чайнісінький плюшевий
ведмедик став знаме-
нитістю. А у вас, барвінчата, є
улюблені іграшки? Та дарма пи-
таю — звісно ж, є. А от казок про
них немає, ніхто ще не написав. І я
подумав, що окрасою, справжнім
скарбом нашого Палацу Мудрості
стала б книга казок «Моя улюблена
іграшка». Давайте разом її створимо.
Хай кожен із вас напише казку про
свою улюблену іграшку, і не-
одмінно щоб з пригодами. Дому-
вилися? Щоб усі ваші слоники,
ляльки, машини, коники, м'ячі ста-
ли знаменитими.

А скорокулька тим часом наковта-
лася скоромовок від **Ліди МАНГУЛ** з
Одеської області і **Сашка МЕЛЬНИ-**
КА з Херсонської області:

*Бігло сорок мишенят —
несло сорок пішонят:
кожному мишеняті —
по пішоняті.*

*

*На місточку скоромовка
сіроманця стріла вовка.
Скоро мовить вовк почав —
ледь язик не поламав!
Бо була та скоромовка
для Івася —
не для вовка.*

І знялася в повітря. Я ледь устиг
вскочити в неї і оце вже з висоти
повідомляю: за активну участь у вря-
туванні скорокульки частування —
книги Дмитра Білоуса «Чари
барвінкові» з автографом письме-
ника — отримують **Тарас ШПУК** з
Івано-Франківської області і **Сашко
МЕЛЬНИК** з Херсонської області.
Мудрагельська толока триває.

Чекаю ваших казок про улюблену
іграшку. Найактивніші учасники то-
локи будуть відзначені призами —
книгами. До зустрічі!

Мудрило ПЕРШИЙ і ОСТАННІЙ

ПРО КНИКИ, ЯРМАРОК І КОНТРОЛЬНУ РОБОТУ

Березневе число журналу «Початкова школа» запрошує читачів зазирнути в минуле. Один з його матеріалів розповідає про те, як у 1911 році Громадівський рух в Україні видав «Малий Кобзар» Тараса Шевченка, куди увійшли вірші для дітей, а ілюстрації для них створили визначні графіки того часу.

А ще в цьому номері друкуються методичні поради для вчителів «Як провести святковий ярмарок у школі?», картки з малюнками для контрольної роботи з природознавства, сценарій за мотивами казок Г. Х. Андерсена, розповідь письменника А. Костецького «Пригоди славнозвісних книг».

Перехрест веселих Забав

МАЙДАН ПУСТУНІВ

Катерина ПАСІЧНА

СКОРОМОВКА

*На паРоплаві плив матРос.
ШиРяв над моРеМ альбатРос.
Над альбатРосом і матРосом
тРемтіла хмаРа із моРозом.*

ПРОВУЛОК ЗАГАДКОВИЙ

Василь КРАВЧУК

*І страшний, і зубатий,
може з'їсти й налякати.
Народився у піску,
жити ж лізе у ріку.*

***

*Відгадайте, любі діти,
що за птах живе на світі?
Здоровенний. Не літас.
В пісок голову ховає.
А як бігти він почне,
То ніхто не дожене.*

ВУЛИЦЯ РОЗУМНИКІВ

*Чи можна на Місяці
користуватися ком-
пасом?*

*Скільки кроків зробить
горобець за сім років?*

Художник
І. КАРПЕНКО

**ВІДПОВІДІ
НА ЗАВДАННЯ,
надруковані у № 2**

Мороз. Завірюха. Бо привезли
пташку з Канарських островів.
Серпантин.

УЗВІЗ КМІТАКВИХ

Тінь

Казка

З стало Сонце й освітло своїм сяйвом увесь світ. Те, що вночі було темним, стало жовтим, зеленим, червоним, голубим, білим. Усе довкола засяяло і зігрілось. На пагорбку лежав камінь — не дуже великий, але й не малий. На схилі гори його добре було видно. Біля самого каменя жила Тінь. Звичайна: сіра вдень і невидима вночі. І дуже ляклива. Як тільки на небі з'являлася хмара чи навіть хмаринка, Тінь відразу танула від страху. Вона дуже потерпала від того. А ще більше дошкуляла їй власна сірість.

«Сонце всіх робить гарними. Деревя зелені, і на них співають пташки. Озеро голубе, і в ньому граються золоті рибки. Навіть на камені любить відпочивати ящірка. Тільки мене Сонце ніяк не красить. Коли воно осяває своїм промінням все довкола, я залишаюся все такою ж сірою. Кому я така потрібна? Яка з мене користь?» — думала Тінь і сумувала.

А в цей час радісне Сонце піднялося ще вище і стало посеред неба. Тінь ображено подивилася на Сонце, потемнішала, зітхнула і сховалася під камінь. Там просиділа вона кілька годин. А потім їй стало сумно, вона визирнула з-під каменя і почала роздивлятися все довкола.

Прилетів метелик. Мабуть, здалеку, тому що вирішив перепочити. Метелик сів на камінь і відразу ж злетів з нього: «Ой, який гарячий! Ще обпече мені лапки». Він змахнув красивими крильцями й опустився вниз — у тінь. Метелик розправив крильця, влаштувався зручно і сказав: «Як гарно відпочити в прохолодній тіні після довгої спеки!» Спочатку Тінь завмерла від подиву, потім радісно сплеснула руками і гордовито розтягнулася на схилі гори.

ПЛАНЕТА ЗНАЙОМСТВ

«Хочу знайти друзів по листуванню. Мені дванадцять років, люблю тварин, птахів, читати, малювати, грати в комп'ютерні ігри. **Валентина КАРДАШ**. 08050, Київська обл., Макарівський район, с. Карашин, вул. Косівська, 16».

«Я — Марина. Мені десять років. Дуже люблю листуватися. **Марина СЕНДЕЦЬКА**. 75051, Херсонська обл., Білозерський район, с. Станіслав, вул. 50 років СРСР, 10».

«Привіт! Я навчаюся у п'ятому класі. Люблю шити, вишивати, в'язати, малювати. **Олена МАНЖОС**. 37860, Полтавська обл., Хорольський район, с. Вишняки, вул. Шевченка, 3, кв. 14».

«Хочу мати друзів по листуванню. Вчуся у третьому класі, люблю читати, складати вірші. **Ольга КАРБІВНИЧА**. 27620, Кіровоградська обл., Кіровоградський район, с. Івано-Благодатне».

«Мені десять років. Люблю читати, в'язати, вишивати, танцювати. **Олена ВАКУЛЕНКО**. 61000, м. Харків, пров. Каркача, 19, кв. 13».

Злива ваших листів, барвінчата, переконала мене, що всі ви — дуже допитливі, цікавитеся всім на світі. Яких тільки запитань не виникає у вас! Щоб відповісти на них, знадобилося б випустити багато томів енциклопедії. Але мене такий врожай запитань порадував. Відповідатиму на них на сторінках журналу. А поки що в редакції кипить робота по визначенню найцікавішого запитання. Адже, як я і обіцяв, переможець мого конкурсу отримає приз — фотоапарат. Ім'я найдопитливішого з найдопитливіших прочитаєте в одному з наступних номерів журналу. Хто не встиг надіслати 10 своїх найцікавіших запитань про все на світі, може це зробити зараз. Відповідаю на запитання **Юлі ТИХОНЧУК** з Дніпропетровської області:

«У мене вдома є морська свинка. Я її дуже люблю. Але не знаю, чому цю тваринку називають морською свинкою. Вона ж не живе у морі?»

ЗАМОРСЬКА ЖИВА ІГРАШКА

Справді, морська свинка — сухопутна істота. Не треба її плутати з водосвинкою. Водосвинки, або калібари, — найбільші серед гризунів. До речі, всього на світі гризунів налічується 1600 видів. Морська свинка теж належить до них. Але, на відміну від водосвинок, вона не має до води ніякого відношення. А калібари селяться на берегах водойм і в болотах, вони добре плавають. Сягають завдовжки до 1,3 метра, важать до 64 кілограмів і є м'ясоїдними тваринами, тобто хижаками.

А морська свинка — миле створіння, вегетаріанець, тобто споживає лише рослинну їжу. Справжнє її ім'я — кавія. Її дикі родичі живуть на відкритих просторах Південної Америки. Вони схожі на домашніх — короткохвості, але шубки мають не такі розкішні, як у домашніх. Хутро у них переважно сірого або коричневого кольору. Довжина тіла — до 35 сантиметрів. Але серед диких родичів морської свинки є один вид, довжина яких сягає 75 сантиметрів. Це довгонога мара, вона схожа на зайця.

Кавій одомашнили інки — один із народів Південної Америки. Вони вирощували їх для забави і для їжі. У XVI столітті тваринок завезли до Європи. Їхній голос нагадує рохкання, тому й почали їх називати заморськими свинками — привезеними з-за моря. Згодом у першому слові загубилася частинка «за» — і лишилася морська свинка.

Ці тваринки люблять їсти зерно, хліб. Якщо їм у достатній кількості давати соковиті овочі, вони можуть обходитися без води. Але не відмовляться поласувати молоком. Коли з ними проводити багато часу, вони стають ручними — довго сидять на руках, беруть їжу з рук, реагують на голос. У дбайливого господаря ця жива заморська іграшка може прожити шість, а то й вісім років.

17

РОЗДІЛ СВОМІЙ.

у якому Вітюня переконається, що крапля за краплею камінь точить, а Богдан попереджений, значить — озброєний.

Чайнику, це ж ти! Ти ж навіть у дитинстві рогатки не мав! Пам'ятаєш, колись зізнався мені, що не зміг би й курку зарізати!

Вітюня бігав пальцями по клавіатурі комп'ютера. Він таки пробив канал зв'язку з чарівним світом! І тепер поспішав

цей соколик недаремно у нас з'явився. Певно, на противагу отому, недоброму, що зараз нашому світу загрожує. Але не про це мова. Якщо маємо ми його тут, то мусимо поспішати до Чарівної брами. І то сьогодні! Бо якщо нечиста сила провідає про це — не пропустить. А так — нас троє, тихцем проберемось.

— Не троє, а четверо, — встряла в розмову баба Франя. — Бо я вас самих не відпущу... і не перече мені! Чи нагадати вам, хто перевертнів учора розігнав?

— Та ми не перечимо. Просто там, де ми йтимемо, віз не пройде, бо стежечки вузьенькі, кривенькі. Доведеться коня нав'ючити, а самим — пішки...

— А то вже не ваш клопіт.

В'юки швидко напакували, вмостили на коня. Вивели коника за ворота, вийшли самі. Баба Франя трішки присіла, кивнула: доганяйте! — і дорогою покоти-

боці. — Гаття-но!

Коник переступив ногами, рушив, за ним і Богдан з дядьками. І ніхто не помітив, що коник мало не наступив копитами на величезну жабу, що сиділа край дороги у траві. Жаба буркнула: «Ква!» — і пострибала у протилежний бік.

Йшли довго. Богданові так далеко пішки ходити ще не доводилось. Але зізнаватися, що втомився, було соромно. Бо і дядько Яків, і Ох спокійно переступали ногами, наче щойно вийшли з хати. Слід від колеса на стежці вказував, куди йти. Але раптом він обірвався.

18

передати Богданові все, що той мав знати.

Справді, Богдан, хлопчина на свої роки височенький і кремезний, жодного разу нікому не розквасив носа, не підбив око, навіть якщо хтось капосний до нього чіплявся. Богдан лише поводив плечем, питав: «Що-о-о?» — і вся дрібнота відлітала від нього чим подалі.

Вранці Богдан розповів дядькові Якову та Оху те, що йому вночі нагадав Вітюня. Дядько Яків посмикав вуса, подивився на Оха:

— То що?

— Правильно ти здогадався, що

лося колесо. Богдан аж онімів від несподіванки, хоча за останні дні чимало надивився на всякі дива. Але отаке!..

— А вона ще й не так вміє! — посміхнувся Ох і ляснув коника по

Та й не дивно — під величезним дубом сиділа баба Франя.

— Добре, що я вас самих не відпустила. Ви мені дитину першого ж дня заморили б. Іди, синку, попиј водички, поїж.

Бабця розклала рушника, виклала харчі. Дядьки зібрали трохи хмизу, почали викрешувати вогонь.

Художник О. МІХНУШОВ

Що Брама

**Валерій
і Наталя
ЛАПІКУРИ**
Фантастична
повість*

* Продовження.
Початок у №№ 9—12, 1999 р.
№ 1, 2, 2000 р.

— Чекайте, дайте я! — Богдан витяг з кишені сірники. Але ні перший, ні другий сірник не загорілися. Ні, вони не відволожилися, просто не хотіли горіти.

— Таки втомився хлопчик, — стурбовано сказала баба Франя, клацнула пальцями — і

лешу, аж раптом дядько Яків гукнув: «Чатуй!» — і вхопився за самостріл.

Понад головами щось шугонуло — чи то птах, чи то великий кажан. Дядько прицілювався і вистрілював.

— А щоб тебе підняло та гепнуло! — вхопилася за голову баба Франя. Бо те, що над ними літало, простромлене стрілою з самостріла, впало просто у багаття і перекинуло казанок.

— Наїлись кулешу, нічого не скажеш! — Бабця вже зібралась добряче

вогонь загорівся. — Запам'ятай, ніколи не чаклуй натомленим, бо все одно нічого не вийде. Для цього сила потрібна.

Вже й вода у казанку закипіла, вже Богдан ковтав слину в чеканні справжнього козацького ку-

вичитати усім трьом — мовляв, знайшли де полювання влаштовувати, — але раптом замовкла і нахилилась до паруючого вогнища. — А це що за чудасія?

— Ото ж то й воно. — Дядько Яків підняв за крило потворну маленьку літаючу зміючку. Богдан таких бачив у комп'ютерних «стрілялках», але там були вигадані, а тут — справжня.

— Оце одоробло марно тут, —

подав голос Ох. — Воно ластівку від нас відганяло.

На плече Охові сіла маленька ластівка і щось защебетала. Ох уважно вислухав і спохмурнів.

— Кепські справи. Чужі про Богдана знають. Тепер доведеться вдесятеро пильнувати.

— А що вони зроблять? — войовниче підняв плечі Богдан. — Хай тільки полізуть до мене — за все відповідатимуть!

— А може, й не полізуть. Просто підсунуть тобі зброю, ти за неї зопалу вхопишся — і прощай, Чарівна брамо, нам уже нема чого туди йти.

— Мені інше цікаво, — баба Франя вже не сердилась, але позирала стурбовано, — звідки Чужі дізналися? Хто поряд був, коли ми говорили?

— Таж нікого.

— Ото ж то й дивно.

79

Богдане, тебе ніхто не питав, куди їдемо?

— Якби хто й спитав, я б не сказав! — відрізав Богдан. — Але децю спробую дізнатись.

Коли дорослі почали збиратися йти далі, він відійшов убік і тихо сказав, дивлячись просто поперед себе:

— Вітюню, ти чуєш? Хто мене «засвітив», ти бачив? Прийом...

Але спантеличений Вітюня мовчав.

(Далі буде)

ОКЕАН, ЯКОГО НЕМАЄ НА КАРТІ

ЗОРЯНИЙ КЛУБ

Фа-соль-привіт, барвінчата!

Про що нагадує вам ласкавий шепіт прибою, теплий пісок і пекуче сонце? Звісно, море, а то й океан. А який саме? Північний Льодовитий? Тихий? Індійський? Зараз я розповім вам про океан, якого немає на географічних картах. Називається він «Океан Ельзи». Правильніше, так називається музичний гурт. Ви його, напевне, вже знаєте.

Років сім тому в місті Львові зібралося троє людей: Юрко Хусточка (бас-гітара), Павло Гудимов (гітара) і Денис Глинін (ударні). Зібралися разом, щоб пограти гарну музику. Через пару років до них приєднався вокаліст Святослав Вакарчук, він і став автором більшості пісень, які виконує гурт. У 1998 році «Океан Ельзи» перебирається до Києва, записує альбом «Там, де нас нема» і стає відкриттям року. На початку 2000 року вийшов другий альбом «ЯНАНЕБІБУВ».

Гурт вдало гастролює. З сольними концертами «Океан Ельзи» побував у Парижі й Лондоні. І, наче всесвітній океан, розливається його слава країнами і континентами. А чи трапиться від їхньої музики всесвітній потоп — покаже час.

Ваш музичний друг КАМЕРТОНЧИК

**УВАГА!
КОНКУРС!**

Барвінчатко!
Візьми участь
у конкурсі і виграй
приз від «Лего»
і «Барвінку».

«Барвінок» – всеукраїнський журнал для молодших школярів. Видається українською мовою. Заснований у 1928 році.

Засновник і видавець: редакція журналу «Барвінок». Свідоцтво КВ № 770. 28.06.94 р.

Головний редактор Василь ВОРОНОВИЧ
Відповідальний секретар Людмила КОЗІЙ
Редактор відділу літератури Світлана ПРУДНИК

Художній редактор Олександр БАСС
Коректор Світлана ГАЙДУК

Комп'ютерна верстка Віталія Новікова

Адреса редакції: 04119, м. Київ,
вул. Дегтярівська, 38–44. Тел. 211-04-98.

Тираж 48000 прим. Зам. 0-7

Друк – поліграфкомбінат «Україна»

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Журнал надходить до вас за пільговим поштовим тарифом завдяки сприянню ДП «ПРЕСА», його директора ГЕРАСИМЕНКА Валерія Вікторовича.

Скільки таких знаків ти бачиш на цій картинці?

На картинці 2, 4, 6, знаків (правильну відповідь обведи)

Ім'я та прізвище _____

Адреса _____

Вік _____

Оцифровано на замовлення проєкту "Перший" у 2020 р.

На обкладинці малюнок О. МІХНУШОВА

ISSN 0132-5930

Адреса відправника, індекс

.....
.....
.....
.....
.....

Адреса одержувача, індекс

Чарівний конверт
для того, хто хоче виграти
приз від "Барвінку"

04119, м. Київ-119,
вул. Дегтярівська, 38—44.

Напиши листа "Барвінку" — виграй приз!

Барвінчатко!

У цьому конверті ти можеш надіслати
відповіді на конкурси:

“Барвінкове лото”,

“Лотерея для передплатників”,

“Приз номера — дитяча енциклопедія”,

“Всесвітні перегони на жирафах”,

“Якого кольору слова?”,

“Соколине око”,

“Лего”,

“Склей картинку!”,

“Мудрагельська толока”,

“З торбинки дядечка Запитальника”,

“Лелека проводить футбольний конкурс”.